

Warszawa, dnia 3 grudnia 2014 r.

Poz. 1706

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY I ROZWOJU¹⁾**

z dnia 29 października 2014 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne**

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 i Nr 232, poz. 1378) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 maja 2013 r. w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne (Dz. U. poz. 603), z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 19 listopada 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne (Dz. U. poz. 1363).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje § 2 rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 19 listopada 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne (Dz. U. poz. 1363), który stanowi:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”.

Minister Infrastruktury i Rozwoju: *M. Wasiak*

¹⁾ Minister Infrastruktury i Rozwoju kieruje działem administracji rządowej – transport, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury i Rozwoju (Dz. U. poz. 1257).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ¹⁾

z dnia 15 maja 2013 r.

w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne

Na podstawie art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2014 r. poz. 600 i 970) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe programy kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne;
- 2) szczegółowy tryb postępowania w sprawie wydania i przedłużenia zezwolenia dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych lub pojazdów przewożących wartości pieniężne;
- 3) wzór zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne oraz wzory innych dokumentów stosowanych w sprawach, o których mowa w pkt 2;
- 4) wysokość opłaty za wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami;
- 2) kursie podstawowym – rozumie się przez to kurs, o którym mowa w art. 107 ust. 4 ustawy;
- 3) kursie uzupełniającym – rozumie się przez to kurs uzupełniający, o którym mowa w art. 107 ust. 5 ustawy;
- 4) zezwoleniu – rozumie się przez to zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne oraz przedłużenie ważności zezwolenia;
- 5) egzaminie – rozumie się przez to kontrolne sprawdzenie poziomu osiągniętej wiedzy i umiejętności, o którym mowa w art. 107 ust. 4 pkt 3 oraz ust. 5 pkt 2 ustawy;
- 6) odpowiednim organie jednostki – rozumie się przez to organ, o którym mowa w art. 109 ust. 5 ustawy.

Rozdział 2

Kurs podstawowy i kurs uzupełniający

§ 3. Kurs podstawowy i kurs uzupełniający prowadzi się zgodnie z programem kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne, stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia, zwanym dalej „programem kursów”.

§ 4. 1. Kurs podstawowy obejmuje co najmniej:

- 1) w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A – 24 godziny, w tym 6 godzin zajęć teoretycznych i 18 godzin zajęć praktycznych;
- 2) w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E – 14 godzin, w tym 6 godzin zajęć teoretycznych i 8 godzin zajęć praktycznych.

¹⁾ Obecnie działem administracji rządowej – transport kieruje Minister Infrastruktury i Rozwoju, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury i Rozwoju (Dz. U. poz. 1257).

2. Kurs uzupełniający dla osoby posiadającej zezwolenie w zakresie prawa jazdy kategorii:

- 1) A1, A2 i A obejmuje co najmniej – w przypadku rozszerzenia zakresu zezwolenia o kategorii prawa jazdy B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E – 11 godzin, w tym 3 godziny zajęć teoretycznych i 8 godzin zajęć praktycznych;
- 2) B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E obejmuje co najmniej:
 - a) w przypadku rozszerzania zakresu zezwolenia o kategorii prawa jazdy A1, A2 i A – 21 godzin, w tym 3 godziny zajęć teoretycznych i 18 godzin zajęć praktycznych,
 - b) w przypadku rozszerzania zakresu zezwolenia odpowiednio o kategorii prawa jazdy B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E – 11 godzin, w tym 3 godziny zajęć teoretycznych i 8 godzin zajęć praktycznych.

§ 5. Kurs podstawowy i kurs uzupełniający prowadzi się w zakresie prawa jazdy kategorii:

- 1) A1, A2 i A – z wykorzystaniem pojazdów określonych dla prawa jazdy kategorii A;
- 2) B1, B i B+E – z wykorzystaniem pojazdów określonych dla prawa jazdy kategorii B i B+E;
- 3) C1, C1+E, C i C+E – z wykorzystaniem pojazdów określonych dla prawa jazdy kategorii C i C+E;
- 4) D1, D1+E, D i D+E – z wykorzystaniem pojazdów określonych dla prawa jazdy kategorii D.

§ 6. Godzina zajęć:

- 1) teoretycznych trwa 45 minut;
- 2) praktycznych trwa 60 minut.

Rozdział 3

Egzamin

§ 7. 1. Po zakończeniu kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego ośrodek doskonalenia techniki jazdy prowadzący kurs organizuje egzamin sprawdzający poziom osiągniętej wiedzy i umiejętności.

2. Egzamin składa się z części teoretycznej i praktycznej.

3. Egzamin jest organizowany przez komisję egzaminacyjną składającą się z trzech osób, w tym:

- 1) wykładowców lub instruktorów techniki jazdy, w przypadku egzaminu z części teoretycznej, lub
- 2) instruktorów techniki jazdy posiadających uprawnienia w zakresie prawa jazdy kategorii objętych egzaminem, w przypadku egzaminu z części praktycznej.

§ 8. 1. Część teoretyczna egzaminu obejmuje 20 pytań testowych z zakresu kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego.

2. Ze wszystkich możliwych odpowiedzi podanych przy każdym pytaniu testowym tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa.

3. Część teoretyczna egzaminu trwa 25 minut.

4. Osoba szkolona uzyskuje pozytywny wynik z części teoretycznej egzaminu, jeżeli poprawnie odpowie na co najmniej 16 pytań.

5. Warunkiem przystąpienia do części praktycznej egzaminu jest uzyskanie pozytywnego wyniku z części teoretycznej.

§ 9. 1. Podczas części praktycznej egzaminu w zakresie prawa jazdy kategorii:

- 1) A1, A2 i A należy prawidłowo wykonać następujące zadania:
 - a) slalom,
 - b) hamowanie awaryjne na zakręcie,
 - c) ominięcie przeszkody na zakręcie;

- 2) B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E należy prawidłowo wykonać następujące zadania:
- slalom,
 - hamowanie na łuku,
 - ominięcie przeszkody na płycie poślizgowej.

2. Maksymalny czas na wykonanie zadań przewidzianych w części praktycznej egzaminu, o których mowa w ust. 1, określa komisja egzaminacyjna w zależności od warunków pogodowych oraz wykorzystywanej infrastruktury technicznej. Podczas przygotowania poszczególnych zadań komisja egzaminacyjna uwzględnia wskazówki dotyczące realizacji zadań określone w programie kursów oraz infrastrukturę techniczną i rodzaj pojazdu.

3. Osoba szkolona uzyskuje:

- pozytywny wynik z części praktycznej egzaminu, jeżeli prawidłowo wykona w wyznaczonym czasie każde z przewidzianych zadań;
- negatywny wynik z części praktycznej egzaminu, jeżeli:
 - dwukrotnie nieprawidłowo wykona przewidziane zadanie,
 - dwukrotnie nie wykona przewidzianych zadań w wyznaczonym przez komisję czasie.

§ 10. 1. W przypadku uzyskania negatywnego wyniku z części teoretycznej lub praktycznej egzaminu można ponownie przystąpić do każdej części egzaminu, z której uzyskało się negatywny wynik, po uzgodnieniu terminu we właściwym ośrodku doskonalenia techniki jazdy prowadzącym kurs podstawowy albo kurs uzupełniający.

2. Od osoby, która zamierza ponownie przystąpić do części teoretycznej lub praktycznej egzaminu, z której uzyskała negatywny wynik, nie wymaga się, aby po raz kolejny uczestniczyła w kursie podstawowym albo kursie uzupełniającym.

§ 11. Wzór zaświadczenia o ukończeniu kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych lub pojazdów przewożących wartości pieniężne jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

Rozdział 4

Zezwolenie

§ 12. 1. Zezwolenie wydaje starosta:

- osobie ubiegającej się o wydanie zezwolenia po otrzymaniu:
 - wniosku o wydanie zezwolenia,
 - kopii dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 1 ustawy,
 - kopii dowodu uiszczenia opłaty za wydanie zezwolenia, z zastrzeżeniem art. 109 ust. 6 ustawy;
- osobie ubiegającej się o przedłużenie ważności zezwolenia po otrzymaniu:
 - wniosku o przedłużenie ważności zezwolenia,
 - kopii dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 3 ustawy,
 - kopii dowodu uiszczenia opłaty za wydanie zezwolenia, z zastrzeżeniem art. 109 ust. 6 ustawy.

2. Warunkiem wydania zezwolenia jest przedłożenie do wglądu oryginałów składanych dokumentów.

3. Zezwolenie osobie będącej żołnierzem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, funkcjonariuszem oraz pracownikiem: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Inspekcji Transportu Drogowego, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej i organów kontroli skarbowej, a także pracownikiem wojska, wydaje odpowiedni organ jednostki:

- na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 1 ustawy – w przypadku osoby ubiegającej się o wydanie zezwolenia;
- na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 3 ustawy – w przypadku osoby ubiegającej się o przedłużenie ważności zezwolenia.

§ 13. W celu wydania zezwolenia należy:

- 1) przeprowadzić niezwłocznie weryfikację złożonych dokumentów w zakresie:
 - a) poprawności ich wypełnienia oraz kompletności,
 - b) spełnienia określonych w ustawie przesłanek do wydania zezwolenia;
- 2) w przypadku braków w dokumentacji wezwać, w trybie art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267 oraz z 2014 r. poz. 183 i 1195), osobę, której dokumenty dotyczą, do ich uzupełnienia;
- 3) w przypadku gdy wynik weryfikacji dokumentów jest pozytywny – niezwłocznie wypełnić druk zezwolenia w terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia, w którym dokonano pozytywnego wyniku weryfikacji wymaganych dokumentów.

§ 14. Wzór wniosku o wydanie albo przedłużenie ważności zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 15. Wzór zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 16. Wysokość opłaty za wydanie zezwolenia wynosi 50 zł.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 17. 1. W celu wydania zezwolenia osobie posiadającej zaświadczenie wydane w trybie art. 95a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137, z późn zm.²⁾) osoba ta składa do starosty:

- 1) wniosek o wydanie zezwolenia;
- 2) kopię zaświadczenia wydanego w trybie art. 95a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym;
- 3) kopię ważnego orzeczenia lekarskiego wydanego na podstawie badania, o którym mowa w art. 122 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, albo kopię ważnego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym;
- 4) kopię ważnego orzeczenia psychologicznego wydanego na podstawie badania, o którym mowa w art. 124 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, albo kopię ważnego orzeczenia psychologicznego o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym;
- 5) kopię dowodu uiszczenia opłaty za wydanie zezwolenia, z zastrzeżeniem art. 109 ust. 6 ustawy.

2. Warunkiem wydania zezwolenia jest przedłożenie do wglądu oryginałów składanych dokumentów.

3. W przypadku gdy osoba, o której mowa w ust. 1, jest żołnierzem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, funkcjonariuszem oraz pracownikiem: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Inspekcji Transportu Drogowego, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej i organów kontroli skarbowej, a także pracownikiem wojska, zezwolenie wydaje odpowiedni organ jednostki na podstawie:

- 1) zaświadczenia wydanego w trybie art. 95a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym;
- 2) ważnego orzeczenia lekarskiego wydanego na podstawie badania, o którym mowa w art. 122 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, albo ważnego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym;
- 3) ważnego orzeczenia psychologicznego wydanego na podstawie badania, o którym mowa w art. 124 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, albo ważnego orzeczenia psychologicznego o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1448, z 2013 r. poz. 700, 991, 1446 i 1611 oraz z 2014 r. poz. 312, 486, 529, 768, 822 i 970.

§ 18. (uchylony).³⁾

§ 19. (uchylony).³⁾

§ 20. (uchylony).³⁾

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia⁴⁾.

³⁾ Przez § 1 rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 19 listopada 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne (Dz. U. poz. 1363), które weszło w życie z dniem 23 listopada 2013 r.

⁴⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 24 maja 2013 r.

Załącznik nr 1

PROGRAM KURSÓW DLA KIEROWCÓW POJAZDÓW UPZYWILEJOWANYCH
I POJAZDÓW PRZEWOŻĄCYCH WARTOŚCI PIENIĘŻNE

1. Celem kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne jest przygotowanie kierującego pojazdem do bezpiecznego wykonywania manewrów na drodze oraz pokazanie mu granic, których przekroczenie sprawia, że panowanie nad pojazdem przestaje być możliwe. Istotne jest również przedstawienie trudności związanych z kierowaniem pojazdem w różnych warunkach, w szczególności na śliskiej nawierzchni.

2. Ze względu na konieczność zapewnienia niezbędnych warunków bezpieczeństwa podczas przeprowadzania zajęć praktycznych z techniki i taktyki jazdy w warunkach specjalnych na trzy osoby szkolone powinien przypadać jeden instruktor techniki jazdy. Grupa nie może liczyć równocześnie więcej niż 12 osób szkolonych na terenie jednego obiektu szkoleniowego.

3. Podczas wykonywania ćwiczeń należy zwracać szczególną uwagę osób szkolonych na przestrzeganie zasad bezpieczeństwa oraz wskazywać na zagrożenia wynikające z przeceniania własnych umiejętności kierowania pojazdem.

4. Osoby prowadzące szkolenie oraz osoby w nim uczestniczące potwierdzają każdorazowo przeprowadzenie poszczególnych zajęć w ramach kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego w dzienniku osób szkolonych, który powinien zawierać:

- 1) imiona i nazwiska osób szkolonych oraz numery PESEL albo daty urodzenia, w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL;
- 2) zakres kategorii prawa jazdy i numer kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego;
- 3) datę rozpoczęcia i datę zakończenia kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego;
- 4) wykaz zajęć teoretycznych i praktycznych, z uwzględnieniem:
 - a) tematów przeprowadzonych zajęć,
 - b) daty przeprowadzonych zajęć,
 - c) liczby godzin przeprowadzonych zajęć,
 - d) podpisów osób szkolonych potwierdzających obecność tych osób na zajęciach,
 - e) imion, nazwisk i podpisów osób prowadzących zajęcia.

I. Kurs podstawowy

Temat nr 1: Przepisy ruchu drogowego

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna znać zasady:

- wynikające z przepisów ruchu drogowego oraz ich wpływ na bezpieczeństwo,
- bezpiecznego wykonywania manewrów,
- uczestniczenia w ruchu drogowym pojazdu uprzywilejowanego i pojazdu przewożącego wartości pieniężne.

Kategoria uprawnień	Zagadnienia	Wskazówki dotyczące realizacji	Czas realizacji
Wszystkie kategorie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wybrane definicje i pojęcia 2. Zasady w ruchu drogowym 3. Podstawowe manewry w ruchu drogowym 4. Prawa i obowiązki kierującego pojazdem uprzywilejowanym oraz ułatwienia w ruchu drogowym dotyczące kierującego pojazdem uprzywilejowanym 5. Taktyka jazdy pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne 6. Ruch pojazdów w kolumnie 	<p>Omówienie definicji pojazdu uprzywilejowanego, szczególnej ostrożności, pasa ruchu, skrzyżowania oraz wyjaśnienie pojęcia prędkości bezpiecznej.</p> <p>Scharakteryzowanie zasady ostrożności i szczególnej ostrożności, zasady sygnalizacji (zdarzenie drogowe, awaria pojazdu), zasady ograniczonego zaufania, zasady hierarchiczności poleceń. Omówienie podstawowych manewrów w ruchu drogowym, takich jak: zmiana kierunku jazdy, zmiana pasa ruchu, omijanie, wymijanie, wyprzedzanie. Zwrócenie uwagi na prawa i obowiązki kierującego pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne, w tym obowiązek stosowania się do poleceń i sygnałów dawanych przez osoby kierujące ruchem lub upoważnione do jego kontroli.</p> <p>Omówienie obowiązków uczestnika ruchu drogowego i innej osoby znajdującej się na drodze w stosunku do pojazdu uprzywilejowanego i pojazdu przewożącego wartości pieniężne. Wskazanie zagrożeń związanych z trasą przejazdu, w szczególności: skrzyżowania dróg, przejścia dla pieszych, przejazdy kolejowe, duże natężenie ruchu, jazda w warunkach ciasnej zabudowy miejskiej, duże natężenie ruchu, wybór toru jazdy (torowisko, chodnik, przestrzeń między pasami), jazda pod prąd.</p> <p>Omówienie przepisów regulujących ruch pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne w kolumnach. Zwrócenie szczególnej uwagi na bezpieczny odstęp między pojazdami w kolumnie oraz na rolę prowadzącego i zamykającego kolumnę.</p>	2 godziny

Temat nr 2: Psychologia transportu

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna znać:

- mechanizmy regulujące proces kierowania pojazdami,
- wpływ różnych czynników na zachowania i sposób kierowania pojazdami oraz związane z tym wpływem zagrożenia.

Kategoria uprawnień	Zagadnienia	Wskazówki dotyczące realizacji	Czas realizacji
Wszystkie kategorie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wpływ percepcji na kierowanie pojazdem 2. Wpływ osobowości na zachowania kierowcy na drodze 3. Stres w pracy kierowcy 4. Wpływ alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu oraz zmęczenia na zachowanie i zdolność kierowania pojazdem 	<p>Omówienie mechanizmów percepcji wzrokowej i słuchowej, błędów percepcji, zagadnień związanych z uwagą, umiejętnością łączenia i kojarzenia informacji płynących z różnych źródeł, wpływu stresu na procesy poznawcze.</p> <p>Przedstawienie rodzajów osobowości, wskazanie wpływu osobowości na zachowania kierowców na drodze, w tym osobowościowe uwarunkowania podejmowania ryzyka i ryzykownej jazdy. Scharakteryzowanie pojęcia stresu, czynników powstawania stresu u kierowców i jego wpływu na zachowania na drodze oraz wpływu stresu, zmęczenia i agresji na wypadki drogowe. Omówienie wpływu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu oraz zmęczenia na uposledzenie funkcji związanych z kierowaniem pojazdem.</p>	2 godziny

Temat nr 3: Problematyka wypadków drogowych

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna znać zagadnienia dotyczące przyczyn i oceny wypadków drogowych, a także zapobiegania im.

Kategoria uprawnień	Zagadnienia	Wskazówki dotyczące realizacji	Czas realizacji
Wszystkie kategorie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie zdarzenia drogowego 2. Wypadki drogowe – przyczyny, ocena i zapobieganie 3. Statystyka wypadków drogowych 	<p>Omówienie rodzajów zdarzeń drogowych, ich przyczyn (człowiek, pojazd, droga) i kosztów społecznych zdarzeń drogowych. Wykorzystanie prezentacji symulujących przebieg wypadków drogowych. Przedstawienie aktualnej statystyki wypadków drogowych ze szczególnym wskazaniem ich przyczyn. Omówienie zagadnień związanych z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym (zapobieganie i edukacja).</p>	2 godziny

	<p>3. Ogólne zasady techniki i taktyki jazdy motocyklem wykorzystywanym do jazdy po nawierzchni asfaltowej</p> <p>4. Hamowanie awaryjne na wprost</p>	<p>Przypomnienie i pokazanie techniki i taktyki jazdy motocyklem wykorzystywanym do jazdy po nawierzchni asfaltowej na prostych odcinkach toru szkoleniowego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ruszanie z miejsca; 2) zmiana i redukcja biegów; 3) prawidłowe sposoby hamowania i zatrzymywania pojazdu (przy użyciu hamulca przedniego i tylnego oraz obydwu hamulców równocześnie). <p>Zwrócenie uwagi na znaczenie umiejętności płynnego postugiwania się manetką przyspieszenia i dźwignią sprzęgła pojazdu.</p> <p>Omówienie ćwiczeń, a następnie zademonstrowanie prawidłowego ich wykonania. Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.</p> <p>Zademonstrowanie techniki ruszania z miejsca, osiągnięcia optymalnych obrotów silnika, zmiany biegów. Podkreślenie konieczności płynnego manewrowania manetką przyspieszenia i dźwignią sprzęgła pojazdu.</p> <p>Zwrócenie uwagi na technikę i taktykę jazdy pojazdem przy hamowaniu i zatrzymaniu się. Omówienie manewru awaryjnego hamowania przy dużej prędkości, przy zachowaniu właściwego toru jazdy i użyciu hamulca przedniego i tylnego jednocześnie. Pojazd powinien być zatrzymany w taki sposób, żeby nie groziło to jego przewróceniem.</p> <p>Zaprezentowanie kolejno następujących ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ruszanie z miejsca i zatrzymanie się przed wyznaczoną linią; 2) przyspieszanie i zwalnianie, prawidłowa zmiana biegów; 3) hamowanie awaryjne na wprost przy prędkości co najmniej 50 km/h. <p>Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję na motocyklu i indywidualnie wykonała ćwiczenia. Powtarzanie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p>	4 godziny
--	---	--	-----------

<p>5. Pokonywanie zakrętów</p> <p>6. Hamowanie awaryjne na zakręcie – umiejętność właściwego używania hamulca przedniego i tylnego</p>	<p>Zwrócenie uwagi na technikę i taktykę jazdy motocyklem wykorzystywanym do jazdy po nawierzchni asfaltowej podczas pokonywania zakrętów.</p> <p>Omówienie ćwiczeń, a następnie zademonstrowanie prawidłowego ich wykonania.</p> <p>Zaprezentowanie kolejno następujących ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) po ruszeniu z miejsca jazda z prędkością około 50 km/h, wykonywanie skrętów w prawą i lewą stronę po uprzedniej redukcji biegu; 2) pokonywanie zakrętów przy różnych prędkościach bez podpierania się nogami; 3) wykonywanie slalomów przy prędkości minimalnej 10 km/h pomiędzy 10 pachołkami rozstawionymi w odległości 3–4 m od siebie tak, aby ich nie potrafić i nie podpieierać się nogami; 4) jazda po wyznaczonych torach. <p>Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona indywidualnie wykonała ćwiczenia. Powtarzanie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p>	7 godzin
<p>7. Jazda po torze szkoleniowym</p>	<p>Omówienie zasady jazdy torem szkoleniowym przy zastosowaniu co najmniej trzech przełożeń skrzyni biegów pojazdu. Opisanie sposobu pokonywania zakrętów przy zachowaniu właściwej techniki i taktyki jazdy. Wyjaśnienie, na czym polega hamowanie z redukcją biegów. Opisanie manewru skrętu wykonywanego przy jeździe z dużą prędkością oraz omówienie techniki przeciwskrętu. Przedstawienie bezpiecznych torów przejazdu i właściwej pozycji kierującego pojazdem oraz odpowiedniego reagowania balansem ciała w zależności od występujących zakrętów. Omówienie prawidłowej pozycji kierującego pojazdem na krętym odcinku toru szkoleniowego oraz omijania przeszkód na zakręcie.</p> <p>W szczególności zwrócenie uwagi na umiejętność odpowiedniego zachowania się kierującego podczas pokonywania łuku na spadku toru szkoleniowego.</p> <p>Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona indywidualnie wykonała ćwiczenia. Powtórzenie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p>	2 godziny

Zestawienie liczby godzin zajęć teoretycznych i zajęć praktycznych przeprowadzanych podczas kursu podstawowego w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	-	2	-
2	-	2	-
3	-	2	-
4.1	1	-	30 minut
	2	-	4 godziny 30 minut
	3	-	4
	4	-	4
	5	-	7
	6	-	2
	7	-	2
Suma		6	18
Razem		24	

Temat nr 4.2: Technika i taktyka jazdy w warunkach specjalnych w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna:

- umieć kierować pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne z zachowaniem ogólnych zasad z zakresu techniki i taktyki jazdy pojazdem,
- umieć manewrować pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne po wyznaczonej trasie – ślalomy,
- znać konsekwencje przecenienia własnych umiejętności,
- wiedzieć, jak prędkość jazdy wpływa na zwiększenie trudności kierowania pojazdem w różnych sytuacjach drogowych,
- mieć większą świadomość, jakie znaczenie ma unikanie ryzyka drogowego,
- wiedzieć, jaki jest związek pomiędzy prędkością jazdy a czasem zaistnienia zdarzenia drogowego,
- znać trudności związane z prawidłową oceną zachowania się pojazdu na różnych nawierzchniach drogowych,
- znać związek pomiędzy techniką jazdy a zachowaniem się pojazdu,
- umieć prawidłowo hamować na prostym odcinku toru oraz na łuku toru,
- znać wpływ nowoczesnych systemów elektronicznych na wykonywanie manewrów i zachowanie się pojazdu,
- umieć operować kołem kierownicy w skręcie wykonywanym przy jeździe z dużą prędkością i właściwie reagować na poślizg kół.

Kategoria uprawnień	Zagadnienie	Wskazówki dotyczące realizacji	Czas realizacji
B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E, D1, D1+E, D i D+E	1. Ogólne zasady techniki i taktyki jazdy pojazdem 2. Kierowanie pojazdem po wyznaczonej trasie – ślalomy	Przypomnienie czynności związanych z przygotowaniem pojazdu i wskazanie ich wpływu na bezpieczeństwo jazdy. Omówienie i zaprezentowanie prawidłowej pozycji kierującego w pojeździe – ustawienie wymiaru dolnego i górnego kierownicy, sposób ułożenia rąk na kierownicy oraz ustawienie lusterek. Zwrócenie uwagi na prawidłowe korzystanie z pasów bezpieczeństwa i zagłówków. Wskazanie wpływu prawidłowej pozycji w pojeździe na wykonywanie manewrów. Omówienie różnic techniki i taktyki jazdy pojazdem z przednim napędem i pojazdem z tylnym napędem. Wyjaśnienie pojęcia podsterowności i nadsterowności pojazdu oraz skrętu manewrowego. W ramach pokazu zaprezentowanie techniki i taktyki kierowania pojazdem przodem po wytyczonej trasie (ślalomy). Zwrócenie szczególnej uwagi na prawidłowe ułożenie rąk kierującego na kole kierownicy podczas wykonywania skrętu manewrowego. Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję za kierownicą i przejechała przodem wytyczoną trasę (ślalom). Ćwiczenia wykonuje się z prędkością minimalną 10 km/h pomiędzy 10 pacholkami rozstawionymi w odległości około 1,5 długości pojazdu bez ich potrącenia i omięcia. Powtarzanie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.	1 godzina

		<p>W przypadku odpowiednio prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E omówienie sposobu zachowania się zespołu pojazdów podczas wykonywania wyżej wymienionych manewrów oraz przeprowadzenie ćwiczeń.</p> <p>W zakresie prawa jazdy kategorii C+E ćwiczenia należy wykonać przy użyciu zespołu pojazdów, w którego skład będzie wchodził przyczepa obciążona do połowy swojej dopuszczalnej ładowności.</p>	2 godziny
3. Hamowanie na prostym odcinku toru szkoleniowego i na łuku		<p>Omówienie zasady działania układu hamulcowego wyposażonego w system zapobiegający blokowaniu kół podczas hamowania oraz układu hamulcowego bez tego systemu – wskazanie różnic. Omówienie działania innych nowoczesnych systemów elektronicznych (np. systemu stabilizacji toru jazdy, systemu kontroli trakcji) i ich wpływu na wykonywanie manewrów.</p> <p>Zaprezentowanie systemów dostępnych w pojazdach szkoleniowych.</p> <p>Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.</p> <p>Zademonstrowanie manewru hamowania na prostym odcinku toru i na łuku toru.</p> <p>Zwrócenie szczególnej uwagi na odpowiednie dobranie prędkości granicznej, umożliwiającej prawidłowe wykonanie manewru hamowania.</p> <p>Opisanie oddziaływania siły odśrodkowej na pojazd w czasie hamowania awaryjnego na łuku.</p> <p>W ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję za kierownicą i ćwiczyła zademonstrowane manewry z różnymi prędkościami. Ćwiczenia mają na celu uświadomienie granic, których przekroczenie sprawia, że panowanie nad pojazdem przestaje być możliwe.</p> <p>Powtarzanie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p> <p>W przypadku odpowiednio prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E omówienie sposobu zachowania się zespołu pojazdów podczas wykonywania wyżej wymienionych manewrów oraz przeprowadzenie ćwiczeń.</p> <p>W zakresie prawa jazdy kategorii C+E ćwiczenia należy wykonać przy użyciu zespołu pojazdów, w którego skład będzie wchodził przyczepa obciążona do połowy swojej dopuszczalnej ładowności.</p>	2 godziny
4. Kierowanie pojazdem na prostym odcinku toru szkoleniowego i na łuku podczas pokonywania wyznaczonej trasy		<p>Omówienie skrętu wykonywanego przy jeździe z dużą prędkością. Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.</p> <p>W ramach pokazu zaprezentowanie prawidłowej techniki pokonywania pojazdem łuku toru. Zwrócenie szczególnej uwagi na: ułożenie rąk na kole kierownicy i operowanie kołem kierownicy w skrócie wykonywanym przy</p>	2 godziny

		<p>jeździe z dużą prędkością, dobór prędkości i przełożenia skrzyni biegów, tory przejazdu oraz występowanie nadsterowności i podsterowności pojazdu. Omówienie wpływu rodzaju i stanu nawierzchni na przyczepność kół. Omówienie wpływu i zaprezentowanie działania nowoczesnych systemów elektronicznych na wykonywanie manewrów. Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję za kierownicą i ćwiczyła zademonstrowane manewry. Powtórzenie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p> <p>W przypadku odpowiednio prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E omówienie sposobu zachowania się zespołu pojazdów podczas wykonywania wyżej wymienionych manewrów oraz przeprowadzenie ćwiczeń.</p> <p>W zakresie prawa jazdy kategorii C+E ćwiczenia należy wykonać przy użyciu zespołu pojazdów, w którego skład będzie wchodzić przyczepa obciążona do połowy swojej dopuszczalnej ładowności.</p>	
	<p>5. Wyprowadzanie pojazdu z poślizgu w warunkach symulowanych na płycie poślizgowej</p>	<p>Scharakteryzowanie techniki i taktyki jazdy w przypadku możliwego poślizgu kół. Wskazanie różnic w poślizgu osi przedniej i tylnej. Opisanie reakcji obronnych kierującego pojazdem na powstały poślizg. Zwrócenie szczególnej uwagi na wpływ prędkości i używanie pedału hamulca na technikę wyprowadzania pojazdu z poślizgu. Podkreślenie konieczności zajmowania prawidłowej pozycji kierującego w pojeździe.</p> <p>Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.</p> <p>W ramach pokazu zaprezentowanie prawidłowej techniki pokonywania wyznaczonej trasy pojazdem (w tym zademonstrowanie techniki i taktyki omijania niespodziewanej przeszkody w sytuacji, gdy nie jest możliwe zatrzymanie przed nią pojazdu). Zwrócenie szczególnej uwagi na kształtowanie umiejętności w zakresie prawidłowych odruchów obronnych na poślizg tylnej osi pojazdu.</p> <p>W ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję za kierownicą i przećwiczyła technikę pokonywania wyznaczonej trasy, wykonując ćwiczenia z różnymi prędkościami.</p> <p>Ćwiczenia mają na celu uświadomienie granic, których przekroczenie sprawia, że panowanie nad pojazdem przestaje być możliwe.</p> <p>Powtarzanie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p>	3 godziny

Zestawienie liczby godzin zajęć teoretycznych i zajęć praktycznych przeprowadzonych podczas kursu podstawowego w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	-	2	-
2	-	2	-
3	-	2	-
4.2	1	-	1
	2	-	2
	3	-	2
	4	-	2
	5	-	3
Suma		6	8
Razem		14	

II. Kurs uzupełniający

1. Osoba posiadająca zezwolenie w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A, która rozszerza jego zakres o kategorie prawa jazdy B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E, uczestniczy w kursie uzupełniającym, obejmującym szkolenie w zakresie:

- 1) tematu nr 1–3 (przypomnienie materiału);
- 2) tematu nr 4.2 (w zakresie przedstawionym w tabeli).

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	-	1	-
2	-	1	
3	-	1	
4.2	1	-	1
	2	-	2
	3	-	2
	4	-	3
	5	-	3
Suma		3	8
Razem		11	

2. Osoba posiadająca zezwolenie w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C, C+E lub D1, D1+E, D i D+E, która rozszerza jego zakres o kategorie prawa jazdy A1, A2 i A, uczestniczy w kursie uzupełniającym, obejmującym szkolenie w zakresie:

- 1) tematu nr 1–3 (przypomnienie materiału);
- 2) tematu nr 4.1 (w zakresie przedstawionym w tabeli).

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	-	1	-
2	-	1	
3	-	1	
4.1	1	-	30 minut
	2	-	4 godziny 30 minut
	3	-	4
	4	-	7
	5	-	7
	6	-	2
	7	-	2
Suma		3	18
Razem		21	

3. Osoba posiadająca zezwolenie w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E, która rozszerza jego zakres odpowiednio o kategorie prawa jazdy B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E, uczestniczy w kursie uzupełniającym, obejmującym szkolenie w zakresie:

- 1) tematu nr 1–3 (przypomnienie materiału);
- 2) tematu nr 4.2 (w zakresie przedstawionym w tabeli).

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	-	1	-
2	-	1	
3	-	1	
4.2	1	-	1
	2	-	-
	3	-	2
	4	-	2
	5	-	3
Suma		3	8
Razem		11	

Załącznik nr 2

WZÓR ZAŚWIADCZENIA O UKOŃCZENIU KURSU PODSTAWOWEGO ALBO KURSU UZUPEŁNIAJĄCEGO
DLA KIEROWCÓW POJAZDÓW UPRIWILEJOWANYCH LUB POJAZDÓW PRZEWOŻĄCYCH
WARTOŚCI PIENIĘŻNE

Format A5

.....
(miejsowość i data)

.....
(pieczętka ośrodka doskonalenia techniki jazdy)

Z a ś w i a d c z e n i e nr/.....¹⁾

**o ukończeniu kursu podstawowego/kursu uzupełniającego²⁾ dla kierowców pojazdów
uprzywilejowanych lub pojazdów przewożących wartości pieniężne**

w zakresie prawa jazdy kategorii

przez
(imię/ imiona i nazwisko)

numer PESEL lub data urodzenia³⁾

posiadającego(-cą) prawo jazdy kategorii

wydane przez⁴⁾

Data		Liczba godzin przeprowadzonych zajęć	
rozpoczęcia kursu	zakończenia kursu	teoretycznych	praktycznych

.....
(podpis i pieczętka kierownika ośrodka doskonalenia techniki jazdy)

Objaśnienia:

¹⁾ Wpisać kolejny numer zaświadczenia łamany przez rok jego wydania, np.: 1/2013.
²⁾ Niepotrzebne skreślić.
³⁾ W przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL wpisać datę urodzenia.
⁴⁾ Wpisać nazwę organu.

**WZÓR ZEZWOLENIA NA KIEROWANIE POJAZDEM UPRIWILEJOWANYM
LUB POJAZDEM PRZEWOŻĄCYM WARTOŚCI PIENIĘŻNE**

Rozmiar: 74 mm x 105 mm

Barwa tła: różowa

Barwa napisów: czarna

Strony: 1, 2

str. 1

ZEZWOLENIE NA KIEROWANIE POJAZDEM UPRIWILEJOWANYM LUB POJAZDEM PRZEWOŻĄCYM WARTOŚCI PIENIĘŻNE	
1. Nazwisko	
2. Imię/Imiona	
3. Numer PESEL lub data urodzenia ¹⁾	
4. Miejsce zamieszkania: kod	
miejscowość	
ul.	
nr budynku	nr lokalu
5. Zakres zezwolenia ²⁾	
A1, A2 i A	
B1, B i B+E	
C1, C1+E, C i C+E	
D1, D1+E, D i D+E	
6. Data wydania	Zezwolenie jest ważne z prawem jazdy albo z legitymacją służbową³⁾
.....	
(dzień, miesiąc, rok)	
7. Data ważności	
.....	
(dzień, miesiąc, rok)	
8. Organ wydający:	
nazwa	
kod	miejscowość
9. Nr zezwolenia	4)
..... (podpis i pieczętka organu wydającego)	
1	

str. 2

<p>Objaśnienia:</p> <p>¹⁾ W przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL wpisać datę urodzenia.</p> <p>²⁾ Niepotrzebne skreślić.</p> <p>³⁾ Dotyczy osób, o których mowa w art. 109 ust. 5 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami.</p> <p>⁴⁾ Wpisać numer zezwolenia łamany przez rok jego wydania, np. 1/2013.</p>
2